

K 46107328 : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

คำสำคัญ : เจดีย์สิงห์ล้อม/ สิงห์/วัดแม่นางปลื้ม

คุณฎีพร ชาติบุตร : แนวความคิดและรูปแบบของเจดีย์สิงห์ล้อมวัดแม่นางปลื้ม จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา (CONCEPT AND PATTERN OF THE STUPA ON THE BASE WITH
DECORATIVE STUCCO SINGHAS IN WAT MAENANGPLEUM AYUTTHAYA PROVINCE)

อาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ : รศ. ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์. 98 หน้า.ISBN 974-464-269-6.

เจดีย์สิงห์ล้อมในศิลปะอยุธยา เป็นรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยพบในศิลปะยุคก่อน และนับเป็นลักษณะพิเศษที่หาได้ยาก เจดีย์สิงห์ล้อมวัดแม่นางปลื้ม จ.พระนครศรีอยุธยา เป็นหนึ่งในวัดไม่กี่แห่ง ที่สภาพของสิงห์ยังสมบูรณ์พอจะศึกษาได้ จึงเป็นสิ่งหายากควรแก่การศึกษาเพิ่มเติมต่อไป การค้นคว้าในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบศิลปกรรมของประติมากรรมสิงห์ล้อมและรูปแบบสถาปัตยกรรมของเจดีย์สิงห์ล้อมวัดแม่นางปลื้ม เพื่อนำไปสู่การกำหนดอายุที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้การเปรียบเทียบเชื่อมโยงกับศิลปะก่อนหน้าอันได้แก่ ศิลปะเขมรแบบบาฮานและศิลปะสมัยสุโขทัยรวมทั้งศิลปะที่ร่วมสมัยกัน ได้แก่ ศิลปะสมัยอยุธยา

ขั้นตอนการศึกษา เริ่มจากการสำรวจเก็บข้อมูลภาคสนาม บันทึกภาพเจดีย์ สิงห์และลวดลายประดับสิงห์ รวมทั้งโบราณวัตถุ โบราณสถานที่เกี่ยวข้อง รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและข้อมูลที่นักวิชาการเคยศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อตรวจสอบในแต่ละประเด็น ว่ามีการรับอิทธิพลจากศิลปะใดบ้าง มีการปรับเปลี่ยนเป็นแบบของคนอย่างไร และส่งอิทธิพลให้สมัยต่อมาในลักษณะใด ผลการศึกษาพบว่า

1.เจดีย์สิงห์ล้อมคงได้รับแรงบันดาลใจมาจากเจดีย์ช้างล้อมในศิลปะสุโขทัย การประดับสิงห์นั้น อาจเนื่องจากตอนที่เจ้าสามพระยาเสด็จไปเอาเมืองนครหลวงและให้นำเครื่องสัมฤทธิ์ต่างๆเข้ามา

2.เจดีย์ประธานวัดแม่นางปลื้ม สันนิษฐานได้ว่าเป็นเจดีย์ทรงระฆังในยุคต้น ซึ่งยังมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเจดีย์ทรงระฆังในศิลปะสุโขทัยและมีอายุสมัยใกล้เคียงกับเจดีย์ประธานวัดมเหยงคณ์

3.ใบหน้าและท่าทางของสิงห์วัดแม่นางปลื้มนี้นี้เทียบเคียงได้กับสิงห์เขมร แต่รายละเอียดอื่นๆโดยเฉพาะลวดลายแห่งอกนั้นแตกต่างกัน สิงห์วัดแม่นางปลื้มนั้นมีลักษณะเฉพาะที่เป็นงานสมัยอยุธยาตอนต้นแล้ว กล่าวคือ การประกอบลวดลายต่างๆด้วยกนกแบบอยุธยาตอนต้น ราวสมัยเจ้าสามพระยา

4.เจดีย์สิงห์ล้อมวัดธรรมิกราชนั้นมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะลวดลายปูนปั้นประดับ ที่รับเอารูปแบบของสิงห์เขมรมาอย่างชัดเจน สันนิษฐานได้ว่าสิงห์วัดธรรมิกราชน่าจะมีอายุเก่าแก่เล็กน้อย

K 46107328 : MAJOR : ART HISTORY

KEY WORD : STUPA SURROUNDED BY SINGHAS / SINGHA / WAT MAENANGPLEUM

**DUSSADEEPORN CHARTBOOT : CONCEPT AND PATTERN OF THE STUPA ON
THE BASE WITH DECORATIVE STUCCO SINGHAS IN WAT MAENANGPLEUM**

AYUTTHAYA PROVINCE. MASTER'S REPORT ADVISOR : ASSOC. PROF. SAKCHAI

SAISINGHA, Ph.D. 98 pp. ISBN 974-464-269-6.

The stupas on the base with decorative stucco singhas, constructed during the Ayutthaya period are a typical style that never existed before. There is still sufficient information, left to study at the stupa on the base with decorative stucco singhas in Wat Maenangpleum. The purpose of this research is to study sculptural and architectural style of this stupa, as well as to discover the origin, and to determine the possible date of this stupa. The method is to compare with the style of the former periods; The Khmer-Bayon style, The Sukhothai style and the contemporary period, the Ayutthaya style.

The process of this study is consisted of gathering and analyzing data, gathering from the 2004 field work and the related documents. The results of the study are:

1) The stupas on the base with decorative stucco singhas were inspired by the Sukhothai style stupas on the base with decorative stucco elephants. The idea of decorating with stucco singhas should be derived from King Sam-Praya command, after he conquered Angkor Thom and consequently, moved some bronzes, added lion bronzes from to Ayutthaya according to the Luang Prasoet chronicle.

2) The main stupa of Wat Maenangpleum, the bell-shape stupa, possibly built around the early period of Ayutthaya, which was inspired by the Sukhothai style bell-shape stupas. This stupa's possible date is close to the main stupa of Wat Maheyong, dated back to the reign of King Sam-Praya.

3) Although the posture of Wat Meanangpleum's singhas may look like the Khmer-Bayon singhas, the stucco motifs are quite different, especially breast motifs. Those motifs belong to the original Thai style in the early period of Ayutthaya, during the reign of King Sam-Praya.

4) Decorative stucco singhas in Wat Dhamikkarat are different from Wat Maenangpleum's. The posture and stucco motifs of the former are extremely similar to the Khmer-Bayon singhas. The latter already have their own style, therefore the latter should be founded shortly after the ones at Wat Dharmikkarat.